

Vi mister natur

NATURPLEJE: Naturforvaltningsnetværket Østjylland efterlyser omlægning af støtten til naturpleje

Af Irene Brandt

- Der er behov for at udvikle plejen af de beskyttede naturtyper i en retning, hvor plejen sker efter en plejeplan og med klare mål for indsatsen, siger projektmedarbejder Bo Levesen fra naturafdelingen i Vejle Kommune. Han taler på vegne af kollegaer fra naturafdelingerne i seks østjyske kommuner: Vejle, Hedensted, Kolding, Fredericia, Horsens og Ikast-Brande kommuner. De mødes til netværksmøder, og på det seneste møde i netværket blev det besluttet at arbejde målrettet for en omlægning af støtten til naturpleje. Og tidspunktet er godt valgt, for NaturErhvervstyrelsen og KL er startet på forhandlingerne om tildelingen af støtte efter det nye Landdistriktsprogram.

- Det er NaturErhvervstyrelsen i Tønder, der giver tilsagn om støtte fra landdistriktsprogrammet til naturplejen, ligesom det også er folkene fra Tønder, der kontrollerer plejeindsatsen på de støttede arealer. Tilsynet med og registrering af de beskyttede naturtyper er derimod en kommunal opgave, og det ville derfor være optimalt, hvis der var pligt til vidensdeling mellem NaturErhvervstyrelsen og kommunernes naturafdelinger. En bedre kommunikation mellem de to myndigheder kan sikre, at NaturErhvervstyrelsen sender pengene derhen, hvor de gør mest gavn for naturen, siger Bo Levesen. Han fortsætter:

- I kommunerne synes vi, det er grotesk, at man i dag hælder så mange penge ud på at få fjernet græs, og at målingen af indsatsen alene handler om at afgræsnings-tidspunkter. Det ville være langt bedre for naturen, hvis pengene blev brugt i overensstemmelse med hensigten: at skabe en mangfoldig natur!

Brandmandens lov

Det er en kommunal myndighedsopgave at udarbejde plejeplaner og mål for indsatsen; men som arbejdet organiseres i dag, er det sjældent, at kommunerne bliver involveret i forbindelse med be-

villing af støtte til naturpleje på privatejede arealer. Resultatet er, at indsatsen ikke altid er hensigtsmæssig.

- Græsning kan i værste fald direkte forværre kvaliteten af den beskyttede natur. Derfor er det meget vigtigt, at der laves en plan for indsatsen, og at det efterfølgende måles, om indsatsen lykkes, siger Bo Levesen. Han understreger, at den nuværende praksis end ikke lever op til kravene i EUs Habitats-direktiv, som forpligter medlemslandene til at sikre en gunstig bevaringsstatus for den gode natur.

I takt med at kommunerne afslutter arbejdet med udarbejdelsen af naturkvalitetsplanerne, forventer Bo Levesen, at NaturErhvervstyrelsen vil benytte disse i forbindelse med, at der gives støtte til naturpleje.

- Naturkvalitetsplanerne beskriver den beskyttede natur inden for den pågældende kommune. Kvaliteten af den beskyttede natur vurderes på en skala fra I til IV, hvor kvaliteterne I og II er betegnelser for henholdsvis 'høj' og 'god' naturkvalitet; mens III og IV har 'ringe' og 'elendig' bevaringsstatus.

- I kommunerne arbejder vi i øjeblikket efter det, vi kalder 'brandmandens lov' - eller: Red den mest værdifulde natur først og resten i det omfang, der er ressourcer til det; men da der ikke er sammenhæng mellem den kommunale indsats og den støttede indsats fra landbrugets side, så er resultatet i dag desværre, at vi mister natur, siger Bo Levesen.

Gulerødder

Udover at kritisere den nuværende tildeling af støtte til naturpleje har det østjyske naturforvaltningsnetværk også et bud på en for naturen gunstigere måde at bruge pengene på.

- Vi ser meget gerne en differentieret støtte til naturplejen, hvor der tages udgangspunkt i, at der er beskyttet natur, der er mere værdifuldt end andet, siger Bo Levesen.

Plejen af den mest værdifulde natur skal derfor have større støtte end plejen af mindre værdifuld natur.

- Formålet med denne omlægning er dels at sikre, at støtten gives dér, hvor den gør størst nytte i naturen, og dels at bruge støtten som en gulerod til at motivere landbruget til at fremme naturkvaliteten på de arealer, der plejes med støtte fra Landdistriktsprogrammet. Et

Vi ser meget gerne en differentieret støtte til naturplejen, hvor der tages udgangspunkt i, at der er beskyttet natur, der er mere værdifuldt end andet,

BO LEVESEN, PROJEKTMEDARBEJDER VEJLE KOMMUNES NATURAFDELING

areal med ringe naturkvalitet kan 'plejes' op i en højere kvalitet og dermed indbringe landmanden et større tilskud fra landdistriktsmidlerne, siger Bo Levesen.

Ordnningen forudsætter, at landmanden sammen med kommunens naturafdelinger udarbejder naturplejeplaner med klare mål, som kan bruges til at vurdere og målrette indsatsen.

Naturperler

I den nuværende ordning er der allerede en begrænset differentiering, idet ganske få arealer er udpeget som 'naturperler', hvilket indebærer, at hektarstøtten til plejen af disse arealer er mellem det dobbelte og tredobbelte af støtten til de øvrige arealer.

- NaturErhvervstyrelsen samarbejder ikke med kommunerne om tildelingen af støtte til 'naturperlerne'. Det er derfor svært for os at vurdere, om denne støtte er til gavn for naturen. I øvrigt er det samlet kun et meget lille areal - 2-500 ha - der er udpeget som 'naturperler', siger Bo Levesen.

Overskud er ikke en selvfølge

Erling Fischer Madsen er økologisk landmand syd for Vejle. Han laver naturpleje med jerseykvæg på fire arealer i Vejle Kommune, og er som udgangspunkt godt tilfreds med de muligheder, naturplejen giver ham som landmand.

- Det er ret små arealer. På det største af de fire arealer går der 11 kreaturer. På de tre sidste væsentlig færre; men som udgangspunkt giver det overskud for mig at have dyrene til at græsse på de fire arealer, siger Erling Fischer Madsen.

At der er overskud skyldes flere

forhold:

- Først og fremmest at Vejle Kommune ikke tager penge for at lade mine dyr afgræsse naturarealerne. De sørger også for hegningen af arealerne. Samtidig er det mig som landmand og ikke lodsejeren, der får hektarstøtten fra NaturErhvervstyrelsen. Det er ikke alle kommuner, der har samme praksis, og skal man først til at betale for at forpagte jorden, så er det svært at få økonomi i ordningen, siger Erling Fischer Madsen.

Differentiering vigtig

På to af arealerne, som Erling Fischer Madsens jerseykvæg afgræsser, samarbejder han med kogræsserlav, hvilket er en stor lettelse, for medlemmerne af lavene sørger for det daglige tilsyn med kreaturerne. Dette samarbejde sikrer, at der er god økonomi i ordningen for Erling Fischer Madsen.

- Et af arealerne er meget specielt i og med, at det til dels er svært tilgængeligt og meget kuperet. Det betyder, at vi har et forholdsvis stort arbejde med at sikre hegningen og transporten af kreaturerne. Heldigvis er dette areal udpeget til naturperle, hvilket betyder, at vi får 3.350 kr. pr. ha i støtte. Hvis ikke støtten til dette areal havde været højere end normalt, var vi løbet skrigende væk, for det er ikke let at sikre græsningen af det pågældende areal, siger Erling Fischer Madsen.

Han understreger, at der er stort behov for en differentiering af støtten til naturplejen, for der er stor forskel på, om det er store sammenhængende naturarealer som Skallingen eller Tipperne, der skal plejes, eller små, svært tilgængelige arealer med plads til få dyr.

- Den fremtidige udmøntningen af støtten bør i hvert fald tage hensyn til disse forhold, siger Erling Fischer Madsen. Han er medlem af Køddvalget i Økologisk Landsforening.

Kørekort til naturpleje

Foreningen har hen over sommeren diskuteret vigtigheden af, at den kommunale indsats for naturen og støtten til landbrugets plejeindsats på naturarealer kommer til at hænge ordentligt sammen.

- Det er helt afgørende, at støtten både gavner naturen og samtidig sikrer, at landmanden er kvalificeret og har en fremtid som naturplejer, siger Per Kølster, formand for Økologisk Landsforening. Han fortsætter:

- Området er meget komplekst, og vi ser flere udfordringer på området. For eksempel er der et stort behov for at naturplejere får et 'kørekort' til, hvordan opgaven løses. Det handler jo ikke bare om at sætte x-antal køer på græs på en hede. Der er stor forskel på, hvilke plejemetoder - herunder hvilke dyreracer - der er bedst egnede til at pleje de forskellige naturtyper, og det tages der ikke højde for i den nuværende støtteordning, hvor man godt kan få det indtryk, at det handler mere om græspleje end om naturpleje.

- Naturpleje kræver bufferarealer, hvor dyrene kan græsse på gode arealer, og store besætninger, så der er dyr nok til at udføre arbejdet på det rigtige tidspunkt. Desuden er der et spændende perspektiv i at udvikle et nøje samspil mellem naturpleje og valg af dyrearter og race. Bevarelse af gamle danske husdyracer kan på sigt blive en win-win situation i både bevarelsesarbejdet og i naturplejen.

- Endelig er det centrale perspektiv, at der kan skabes en troværdig fremgangsmåde, der sikrer en brandig af 'økologisk kød fra dansk natur', dyr som er opfodret på græs. Det er således en solid udfordring at skabe en sammenhængende strategi der tænker hele vejen fra naturmålene, til landmandens muligheder for at udføre arbejdet, til husdyrholdet og produktet og endelig til de programmer, som styrer og støtter opgaven. Det vil de kommende forhandlinger om Landdistriktsprogrammet og om udmøntningen af Natur og Landbrugskommissionen det kommende efterår handle om.

Det er således en solid udfordring at skabe en sammenhængende strategi der tænker hele vejen fra naturmålene, til landmandens muligheder for at udføre arbejdet, til husdyrholdet og produktet og endelig til de programmer, som styrer og støtter opgaven.

PER KØLSTER, FORMAND ØKOLOGISK LANDSFORENING